

המקנא פרק ראשון סוטה

א] מ"י פ"ג מהל' סוטה
הל' א':
ב] מ"י פ"ג מהל' אסו"כ
הל' ב' טו"ש"ה א"כ"ע ק"י
ד סעי' ו':

תוספות שאנין

ג' כוסות האמורות
במצרים הוא בחלום שר
המשקים של פרעה
ובמדרש יש דלעמדי
משקה הקב"ה האמנות
כוס התרעלה ובשיגעו
למצרים ואמר כבר שתינו
פעמים יאמר לה הקב"ה
שתי דאין שתינו זו
כאחרות אלא (ל) לא תק
עוד והיינו דכתיב אך
שמרה ימצו ישותו כל
רשעי ארץ: אמר מנימין גר
המצרי אני מצרי וכו' כדי
שיהא בן בני יראו לבוא
בקלה וא"ת איהו ינומי
למצרים וכו' דמחריב עמו
ובכלל כל העולם חוץ
ממנו: אמר רבא בר רב
תפלת השחר וכו' עמו
ומואב במקומו הן יושבין
והוא עלה סנהריב
ובבלן: וי"ל דסנהריב לא
ליכל ארונו של מצרים
אלא הביאן שיהיו כלי
ורבשללאות עד לפני
יושלים וכשהצילין
חוקיה וראו חנם שליומו
עמו וקבלו עול שמים
ליהן החוקין למקומן אין
נמי י"ל דההוא דמנימין
דכאב היהא אחר מ' שנה
שפסקה גלותו חזרו
במקומו וכו' אמר ר' יוחנן
דאמר (בתוספתא דר"י)
מנימין כדראה שהחיר ר"י
ליהודה גר העמוןי ואמר
להם אך אני כמו כן אמרו
לי לארץ יש קצבה לאחר
מ' שנה דכתיב בקרא גבי
מצרים מק"מ מ' שנה אשכ
ולו אין קצבה: ומיהו פ"ה
הכא דלית ליה הא דאמר
עמו סנהריב ובלבל כל
העולם והכי נמי קתני
(בפרק בתרא) (בבא בתרא)
מילתא
דקידושין אמר לו ר"ע
מנימין טעית שכבר עלה
סנהריב: ל"ה משנבנה
מקדש ראשון נגזו אהל
מועד ולית ליה לההוא תנא
כמאן דאמר דארוך גלה
לבבל דאמר בימא אלא
סבירא ליה כמאן דאמר
יאשיהו גזוז:

א] ע"י הגיטא פ' ג' וק"ט
נמו טמ"ג:

א] (לעיל ט"ז) ג] (לעיל ט"ז)
ד] יצמות עת. ע"ש תוספתא
קדוש פ"ה (ה) ערכו ט"ו.
ו] (תוספתא פ"ד) ו] (דף
ג' ט) נבלשת מ].
ז] (ירמיה מו) ו] (פ"ה
ה"ן) ט' פ"י שמרים.
ח] וי"ע מוס' יצמות עו:
ד"ה מנימין ומוס' מגילה י:
ד"ה ד"ל.

תורה אור השלם

- י"ב בטהר עליון בצל
שדי יתקונו.
- ועין באף שמרה נפש
לאמר לא תשורני עין
וטהר פנים ישימו.
- איוב כו טו
תפקה שגאה במשאון
תקלה רעתו בקהל:
משלי כו כו
בי כל סאון נפש
ברעש ושמלה מגוללה
בדמים ודוקה לשרפה
מאכלת אש:
- בסאסאה בשלחה
תריבנה הגה ברחו
הקשה ביום קרים:
ישעיהו כ ח
כי אני יי לא שנית
ואתם בני יעקב לא
בליתם:
מל"ת ג ו
אספה עלימו רעות
חצי אכלה בה:
דברים כג כב
במלאות שפקו יצר
לו כל יד עמל תבואתו:
איוב כ כב
רננו צדיקים ב'
לישרים נאור התהלך:
תהלים לג א
שבעו בארץ שעריה
אבר וטבר בריחיה
מלכה ושריה בגוים אין
תורה גם נביאיה לא
מקאו חזון מנ':
איכה ב ט

הנהרות הב"ח

א] נמי לא משורני עין
והנה פנים ישימו ד"א
וכי ע"י: (ג) רש"י ד"ה
למדה ללמדנו שגמיה
(ד) ד"ה דוד וכו' או ש'
כסף ודבה כתי: (ה) עין
ד"ה מנימין וכו' טשא את
אלו והכי פריך הכא ע"כ
ל"פ אלף אס נתכללו:
(ו) בא"ד לא כלל
מצרים וכו' מנא כסדר:
(ז) בא"ד דלא אשכחן
כדיא שלם כללן ודאי
לבבלן דכתיב:

מוסף רש"י

בצילצול. אור נלח
(שנבין) ק"כ. שלשה
כוסות. כספרי המלוס
וקס פרעה וגו' (חזקוני)
צ"ב. בימי פרעה נבנה
שהריעה נבוכדנצר דכתיב
(ירמיה מ) לנח נבוכדנצר
מלך בבל וגו' (ס"ח).
במלאות ספקו יצר לו.
כשתמלא סתמו צעוות
הרבה או יצר לו, מנא עליו
זרה (שרכיו טו).

פניה מוריקות. הכי תני לקמן^א אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות: **הראש** לו **צאצא** עשוי. רמזה לו לנח אצלה: **מחלל בהמה.** שעורים: **במקירה** של חרש. פחותה ונגונה שצבוסות: **שם בה פנים.** פנאי ליפרע ממנה. ושמתי אני את פני כולן לשון פונה אני מכל עסקי ועסקי בהן: **תכסה שגאה במשאון.** (שנאמר במשאון) המכסה דבר השנוי למקום. במשאון נחשך כמו שואה (איוב ג) שעושה מעשיו בחושך: כי **כל סאון.** שגל ללמדנו שאף בעצרות קטנות נפרעות הימנו: **למה לי מאלת לאחת נפקא:** למדה.

א] שצמדה שמודד מודדין לו הפרעון מעין החטא: **שילוחו.** איבדה מן העולם: **ג' כוסות.** בחלומו של שר המשקים: **צימו פרעה נכה.** לנח נבוכדנצר מלך בבל להכות את ארץ מצרים: **עם הצרופה.** לימות המשיח. אלמא לא נטרדה במכה הראשונה כלו כולן ואלו מאומות אחרות היו שמשכו בהן מלכים: **מלרי ראשון.** הוא עצמו נגמיר: **אשיא לניני מלריה שניה.** בת מלריה ג'רות וגר מלריה שמהא היא שניה לגירות כדי שיהא בן בני שלישי וראוי לישא בת ישראל דכתיב (דברים כג) בני אשכר יולדו להם דור שלישי וצ"ל להם צדקה ה' שאם הייתי משיא לנח מלריה ראשונה היה בן בני שני מלך האם דלמר צימנות (דף ע"ג ע"ה).

ובקידושין (דף ט"ז) [בני אשכר יולדו] להם הלך אחר פסולין. אלמא עדיין מלריה הם דאילו שאר אומות מותרין לנח צדקה מיד. מנימין לית ליה הא דלמר צבכרות (דף ע"ג ע"ה). והמלריה מותרין לנח צדקה שכבר עלה סנהריב ובלבל את כל האומות והכי נמי קתני בתר דהך מילתא צתוספתא דקדושין^א אמר לו ר"ע מנימין טעית שכבר עלה סנהריב ובלבל כו': **אהא.** מן המקרא הזה: **האי גלים.** מכותי כלות: **במלאות ספקו.** כל רצונו: **יצר לו.** תבואתו **כרה:** אלף נוס סתלה. על עסקי נוס בהים שזנו יהללוהו: **שלא שלטו שונאיהם במעשה ידיהם.** להיות נהימס מהם: **דוד דכתיב טבעו בארץ טבעו בארץ ומלודת זיון** היא עיר דוד וציתו דכתיב צספר שמואל (ב) וכשצאו לרים צימי צדקיהו טבעו השערים למות השערים שהיו של נחושת או של א) וזה כדי שלא יאחוס אויבים ועינים לא נשאו אתם: **מה שנקשה לא יסון לה.** שאסורה לצועל: **ומה שצידה נטלו הימנה.** אס שותה מים מתה ואם הודתה נאסרה לצעלה והפסקיה כתובתה:

מנחם

אבימי תחת מחילות של היכל תנו רבנן^א סוטה נתנה עיניה במי שאינו ראוי לה מזה שביקשה לא ניתן לה ומה שבידה נטלוהו ממנה שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו מזה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין הימנו וכן

מנימין גר המצרי וכו'. מקשים מפרק תפלת השחר (ברכות דף ע"ג ע"ה). דלמר צו ציוס עמד יהודה גר עמוני לפנימס צבית המדרש ואמר להם מה אני לנח צדקה אמר לו ר"ג אסור אתה אל ר' יהושע מותר אתה אל ר' אמר לו ר"י וכו' עמוני ומואב במקומם מלך יושבין והלא כבר עלה סנהריב הן אשור ובלבל את כל העולם כולו אל"כ אפילו מנימין היה מותר לנח צדקה ועוד מקשינן אהיה דתפלת השחר דלמר פ"ק דמגילה (דף ע"ג ע"ה) זיל לגבי עמוני ומואב דיתבי אדוכמיהו כחמרא^א אדורדיא שנאמר שאנן מואב מנעוריו וגו' מיהו הכא צשמעתין לא קשיא מדי כמו שפ"ק דמנימין היה טועה וסבור שלא נתכללו כדקמני סיפא צתוספתא דפ' צמרא דקדושין אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית הלכה כבר עלה סנהריב ובלבל את האומות לא מלריה צתקומם ולא עמונים ומואב צתקומם אלא עמוני ושאר מלריה ומלרי וכל שאר עמונית ואחד מן אלו מותר בכל משפחות האלדמה ואחד מכל משפחות האלדמה נושא את אלו (ו) והכא הכי פירושא עד כאן ל"פ אלא אס נתכללו אי לאו אצל כולי עלמא מודו דישנן צעולם אצל היא דמגילה מיקשה ופ"ק דסנהריב אע"פ שבלבל את כל העולם כולו ארץ מצרים לא כלל דכתיב (מלכים ג) לנח צדקה נכה ולא הוסיף עוד מלך מצרים לנח מלריה כי לקח מלך בבל מנחל מצרים עד נהר פרת אלמא סנהריב לא כלל (ו) והכי מנא צסדר עולם מיום שעלה מלך בבל על ארץ מצרים עוד לא זקפה ראש אצל עמוני (ומואב כלל לכל הנהו) (ז) לא אשכחן צדיא שלא כללן דכתיב (ישעיה לו) מי צבל אלהי האלרות וגו' וצמלריה אשכחן צדיא שלא כללן אלא שטפן דאמריה צסדר עולם כשהלך לתרהקה מלך כוש ועל אותה שעה אמר צתוספתא אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית וכו' וגמלא שלנו לא חש להזכיר לפי שצנא אסיעתו וגם מואב שטפן דאמריה צסדר עולם שלם שנים ונקלה כבוד מואב (ישעיה טו) סנהריב שטפן אצל ציוס ובלבל לא היה וצמואב אשכחן צדיא דלא כללן דכתיב (ישעיה לו) מי צבל אלהי האלרות וגו' וצמלריה אשכחן לפי רמייה להאי קרא היה שאנן מכלל דלא כללן צמגילה גרסינן זיל גבי מואב דמיא אדוכמיהו ול"ג עמוני דעמוני לא יצבי אדוכמיהו וצבכרות (דף ע"ג ע"ה) אמרינן וכו' עמוני ומואב צתקומן הן יושבין ל"ג ומואב וחורבן נבוכדנצר לא חשיב כלל דכי היה מחריב נבוכדנצר היה מניח דלת הארץ צתקומם אצל סנהריב היה מעזיר ללרץ ומכללן והכי אמרינן צפ' צמרא (לקמן מו) גבי לוח האל לוח שלא כללנה סנהריב ולא החריבה נבוכדנצר ואף מלאך המות אין לו רשות לעזור שם וצ"מ תולה כללן צסנהריב וחורבן נבוכדנצר ולפוס רהיטא גרס עמוני צדיא מואב ולימא

דפררשיית ומו לא מדי ע"כ פירושו וקשה לפירושו מן התוספתא דקתני לא מלריה צתקומם הם יושבין ויש לנו לשבש כמו כן לפירושו הא דקתני לא מואב צתקומם ואי ל"ג מואב צתוספתא ועמוני צמגילה לא קשיא מדי: **לא הכית** ראומה ושנית: ה"ה דאהא הוא מני למיפרי הא דרבה והא דמנימין ותימה מאי הוא מני לתרץ דלא הו מני לתרץ למלך של אומה מדקאמר ואתם בני יעקב דמשמע אכל בני יעקב קאמר וצאומה שלימה מיירי: אלף